

Seminární práce na Seminář k dějinám Číny

***Pingnanguo* 平南国 - čínský sultanát v Yunnanu**

Jan Karlach

FF UK, sinologie, 2. ročník

18.5.2009

Obsah

1. Úvod.....	3
2. <i>Yunnan</i> 云南 - „hory jsou vysoké a císař je daleko“.....	4
3. <i>Huiové</i> 回族 - obchodníci, řezníci, horníci a muslimové.....	5
4. Kořeny povstání.....	6
5. Od masakru v <i>Kunmingu</i> 昆明 k rozvrácení pořádku v <i>Yunnanu</i> ..	9
6. Založení sultanátu, jeho vzestup a vrchol moci.....	12
7. Ústup ze slávy a následný úpadek.....	15
8. Shrnutí a závěr.....	18
9. Bibliografie.....	19

1. Úvod

Již od počátku 19. století mnoho událostí naznačovalo, že *qingský* trůn není tak pevný, jak se zdá. Zlomovým okamžikem nejen pro vládu Mandžů, ale také pro celou historii Číny, byly opiové války, během kterých se rozplynul mýtus o čínské nadřazenosti nad celým světem. *Qingská* vláda byla nucena podepsat řadu nevýhodných smluv se západními mocnostmi a císařská pokladnice byla vyčerpána.

Jakoby toho nebylo dost: přibližně v polovině 19. století se začala povážlivě otřásat i územní celistvost Číny - jeden z hlavních opěrných bodů národní identity. Nespokojenost s „cizími vládci“ vyústila v obrovské *taipingské* povstání, které podle některých odhadů v kombinaci s dalšími faktory stálo život třicet miliónů lidí.

Kromě této tragédie, která nechybí v žádné učebnici historie Dálného východu, došlo ještě k několika dalším událostem, které výrazně otřásly sebevědomím *qingských* vůdců. Kromě velkého povstání muslimů v severní Číně¹ to byla i série incidentů v jihozápadní provincii *Yunnan*², která vedla ke vzniku nepříteliš dlouho existujícího, avšak přesto velmi pozoruhodného státního útvaru, který je znám pod jménem „*Dalijský sultanát*“ či *Pingnanguo* 平南国, tedy doslova „Země klidného jihu“.

Tato seminární práce si klade za cíl zmapovat příčiny povstání muslimů v jihozápadní Číně, popsat existenci zmiňovaného státního útvaru a vylíčit i okolnosti jeho pádu. Opírá se o práci Davida G. Atwilla, který v roce 2005 publikoval dosud nejobsáhlejší studii na dané téma. Zmínky o této události jsou v ostatních historických publikacích vesměs

¹ Známé pod několika názvy - např. „válka menšiny Huiů“ či „povstání Dunganů“. Dungané jsou etnickou skupinou ve státech střední Asie a jsou přímými potomky uprchlíků, kteří po neúspěchu této vzpoury utekli z Číny.

² Tato "série incidentů", jak jsem ji označil, je v anglicky psané literatuře známa jako „povstání Panthayů“. Slovo „Panthay“ patrně pochází z barmštiny (*pa-ti*), kde se takto říká *huiským* muslimům.

jen útržkovité a místy i nepřesné, přesto je dobré do nich nahlédnout.

2. *Yunnan* 云南 - „hory jsou vysoké a císař je daleko“

Místo, kde se všechno odehrálo, je velmi specifickou částí čínského území. Nejlépe ji vystihuje tamní přísloví „hory jsou vysoké a císař je daleko“. Toto platí i v dnešní době. Provincie *Yunnan* má z 95-ti procent hornatý povrch a žije zde velké množství původních nečínských národů. Území tvoří strategické nárazníkové pásmo mezi územím samotné Číny, její problematickou provincií *Xizang* 西藏 a jihovýchodní Asií.

Historie území je neméně komplikovaná. Ve starověku byla takřka bájnou říší, které podle některých zápisků vládly různé mýtické postavy. Později její část ovládalo království *Dian* 滇王国 (4. - 2. stol. př. n. l.), o kterém máme informace především díky archeologickým nálezům³. V letech 737-902 většinu území ovládla nečínská dynastie *Nanzhao* 南诏, která byla po svém pádu vystřídána *Dalijským* královstvím 大理国. Oficiální součástí čínské (resp. v té době mongolské) říše se území stalo až v roce 1253, kdy bylo dobyto Kublajchánem⁴.

Ovšem ani poté neměla centrální vláda území pod přímou kontrolou. Kvůli etnické diverzitě panovaly obavy z častých nepokojů, a tak vláda ponechala vůdčí roli místním kmenovým náčelníkům a na stav věcí dohlížela pouze skrze hlášení, která dvoru podávali do oblasti vysílání zmocněnci. Důvodů, kvůli kterým i přes všechny tyto peripetie následující čínské dynastie o území stály, bylo několik. Hlavní roli nepochybně hrála již zmíněná strategická poloha. Důležitá byla přítomnost nerostného bohatství, především soli, stříbra a mědi. Tyto důvody byly ve své podstatě neměnné po více než tisíc let.

³ Především nálezy artefaktů vyrobených z bronzu budí úžas vědců.

⁴ Je paradoxní, že území dnešní provincie *Yunnan* bylo posledním územím, které dynastie *Yuan* kontrolovala v Číně, než podlehla dynastii *Ming*.

Detailněji je toto téma rozvedeno v mé seminární práci k předmětu „Dějiny Číny“ s názvem „Čínský jihozápad ve starověku“.

Již několikrát zmiňovaná etnická diverzita nakonec sehrála podstatnou roli v událostech 2. poloviny 19. století.

3. Huiové 回族 - obchodníci, řezníci, horníci a muslimové

Huiové, nebo také „čínští muslimové“, jsou jednou z nejpočetnějších národností v Číně. Jejich status coby svébytného národa je značně diskutabilní a na toto téma existuje mnoho studií⁵. Ve zkratce se dá říci, že jde o velmi nesourodou skupinu, kde pojítkem je kromě náboženské víry ještě mnoho dalších faktorů, jako např. sdružování se ve vlastních komunitách, vykonávání „tradičních“ povolání z oblasti pohostinství, dálkového obchodu atp. Někteří z nich jsou přímými potomky arabských obchodníků⁶.

Historie *Huiů* na čínském jihozápadě souvisí s dobytím tohoto území Kublajchánem. Mongolové považovali muslimy za důvěryhodnější než *Hany* 汉族, a tak je dosadili na oficiální posty a svěřili jim správu této oblasti. Jedním z nejslavnějších *yunnanských* muslimů byl mořeplavec *Zheng He*⁷ 郑和.

Další důležitou vlastností *Huiů*, která měla vliv na jejich setrvání na poměrně nevlídném jihozápadě, byla jejich přizpůsobivost. Poměrně rychle totiž „splynuli s prostředím“, respektovali zvyky a pravidla místních nečínských národů a naučili se i jejich jazyk(y)⁸. Byli daleko více flexibilní, než *Hanové*, kteří do oblasti imigrovali. Ti vypudili místní nečínské národy násilím do okolních hor a sebrali jim jejich úrodnou půdu.

⁵ Např. Lipman, Jonathan N. (1997). *Familiar Strangers - A History of Muslims in Northwest China*. Seattle: University of Washington Press.

⁶ Atwill 2005: 34.

⁷ Atwill 2005: 35.

⁸ Atwill 2005: 43.

Huiové byli trnem v oku *Hanům* hned z několika důvodů. Kvůli již zmíněným vlastnostem si v podstatě monopolizovali výnosná povolání, jako byl dálkový obchod a dobývání nerostných surovin⁹. *Huiové* rovněž díky svým schopnostem získávali poměrně vysoké vojenské a úřední funkce, byli pilnými studenty při státních zkouškách.

Dalším závažným důvodem byla odlišnost jejich víry. *Hanové* vůbec nechápali, proč *Huiové* nejedí vepřové maso. Zdůvodnění, že je to z náboženských důvodů, považovali za zástěrku nějaké ještě mnohem více ponižující příčiny. Nakonec se rozšířila zvěst, že *Huiové* jsou potomky prasat, proto jejich maso odmítají jíst. A tak se zrodil jeden z mnoha hanlivých přídomek pro *Huie*: „prasečí syn“¹⁰.

V polovině 19. století *Huiové* tvořili zhruba 10% populace provincie *Yunnan*¹¹. V kontextu událostí v celé Číně a vzhledem k napětí mezi několika etniky v této oblasti se nevyhnutelně schylovalo k nepokojům.

4. Kořeny povstání

Atwill věnuje této problematice celou první polovinu své studie a zachází i do těch nejmenších podrobností. Já se pokusím stručně vyjmenovat hlavní důvody, které vedly k vypuknutí masových nepokojů.

Předně je potřeba vyvrátit tvrzení, které převládá především ve starší západní a čínské historiografii - konkrétně názor, že šlo o povstání jedné etnické skupiny (*Huiů*) vůči druhé (*Hanům*). Toto vyvrací Atwillova (2005) studie. Podle ní *qingská* vláda dělila etnicitu místních na 3 kategorie - *Hanové*, *nehanské* národy a *Huiové*. Už to samo o sobě vypovídá o pohledu na muslimy, které neměli v lásce kromě *Hanů* rovněž vládnoucí Mandžouvé. Naopak vztahy *Huiů* a

⁹ Atwill 2005: 43.

¹⁰ Atwill 2005: 42. Je více než příznačné, že víc jak o 100 let později se za Kulturní revoluce staly z mnoha měšit prasečí chlévy. Jak vidno, spousta stereotypů překlene celá staletí.

¹¹ Atwill 2005: 46.

nehanských etnik nebyly napjaté, naopak - spoustu problémů sdíleli. Obě skupiny zasahovala rozsáhlá imigrace Hanů do Yunnanu, především ze střední Číny. Tito přistěhovalci, jak již bylo řečeno, nebyli zrovna ohleduplní vůči místním obyvatelům a nerespektovali dané pořádky. Dokonce panovaly tenze i mezi nimi a Hany, kteří v Yunnanu žili již po několik generací a neměli žádný výraznější problém ani s nehanskými národy ani s muslimy. Tito starousedlíci byli dokonce často označováni za zrádce, pokud se nepodíleli na kampaních vůči Huiům. A tak se velmi často v jedné povstalecké armádě sešli muslimové, příslušníci místních etnik a starousedlíci, kteří sice sdíleli s přistěhovalci stejnou etnicitu, nikoliv však „yunnanocentrický“ pohled na problém.

Celé povstání je potřeba interpretovat jako celkové zhroucení pořádku na jihovýchodě v důsledku nespokojenosti s qingskou vládou, která tolerovala přestupky přistěhovalců. Usilovala také o ovládnutí obchodu a nešetrně zatěžovala obyvatele neustálým zvyšováním daní¹². „Povstání muslimů“ je tak poměrně zavádějící termín, protože v řadách povstalců rozhodně nebyli pouze muslimové. Lepším pojmenováním by bylo „povstání vedené muslimy“.

Vypuknutí nepokojů nalezneme již na začátku 19. století. V rozmezí let 1796 - 1856 je zdokumentováno přibližně 70 povstání proti Hanům a qingské vládě, která podle všeho uplatňovala politiku dvojího metru¹³. Jedny z prvních roztržek se staly v dolech Xiyi 悉宜 a Baiyang 白羊, kde se nepohodli Huiové s Hany. Následovala povstání několika národnostních menšin - např. Lisu 栗僮 a Hani 哈尼, které mají blízko k Yiům 彝族, místnímu početnému a vlivnému etniku. Následovaly cílené masakry Huiů, které většinou měly záminku v nevinných roztržkách či v nepodložených informacích typu: „Huiové formují armádu a chtějí zabít všechny Hany ve městě!“ Takoveto

¹² Twitchett, Fairbank 1986: 212.

¹³ Atwill 2005: 54.

„preventivní“ masakry se udály v r. 1839 v *Mianningu* 緬寧 a dvakrát v prefekturním správním městě *Baoshan* 保山 v r. 1845. V součtu těmito masakrům padlo za obět tisíce *Huiů* různého věku a pohlaví.

Duchovní¹⁴ a ostatní představitelé *Huiů* si pochopitelně na takové chování stěžovali císařskému dvoru, ten ale zaujímal vesměs liknavý postoj v rámci již zmíněné politiky dvojího metru. Nicméně po dvou masakrech v *Baoshanu* začal cítit potíže a pověřil slavného veterána opiových válek - *Lin Zexua* 林则徐 - aby se celé věci ujal a vyřešil ji¹⁵. *Huiové* požadovali navrácení půdy, která jim byla během masakrů odcizena. *Lin Zexu* se jim rozhodl darovat jako náhradu území na horním toku řeky *Nu Jiang* 怒江¹⁶, které nazval „místem bez bolesti“. Popsal je jako krásnou krajinu s úrodnou půdou. Ve skutečnosti to byla oblast, kde se endemicky vyskytovala malárie. Hlavním záměrem *Lin Zexuho* bylo oddělit a izolovat *Huié* od *Hanů*, aby „nedělali problémy“. Muslimové se však jeho návrhu vysmáli a definitivně tak ztratili důvěru v *Hany*. *Lin Zexu* nejenže nepotrestal genocidu muslimů v *Baoshanu*, ale zároveň chtěl izolaci *Huiů* v podstatě odměnit ty, kteří se na masakru podíleli. Tento pokus též vypovídá o sympatiích, které *Lin Zexu* (ne)choval vůči *Huiům*¹⁷.

Přes všechny tyto přehmaty se *Linovi* podařilo dočasně zastavit násilí. Svými metodami za použití armády ovšem připravil živnou půdu pro události příštích dvaceti let¹⁸.

¹⁴ *Ahong* 阿訇 - čínské označení pro imáma.

¹⁵ Atwill 2005: 77.

¹⁶ Řeka Salwin.

¹⁷ Atwill 2005: 80.

¹⁸ Atwill 2005: 83.

5. Od masakru v *Kunmingu* 昆明 k rozvrácení pořádku v *Yunnanu*

Když *Lin* v roce 1849 opouštěl *Yunnan*, prorokoval provincii deset let klidu. Už za dva měsíce však roztržky propukly nanovo.

Jiskra, která znovu zažehla oheň násilí, vzešla z dolu *Talang*, který se nacházel na jihu provincie. Byl známý svou velkou zásobou zlata a stříbra a také horníky, kteří tu utráceli své vydělané peníze jak na běžícím pásu¹⁹. Incident, který předznamenal události následujících sedmi let, nevypadal zpočátku nijak závažně. *Hanský* gambler prohrál velkou sumu peněz ve hře s *Huiem*. Místo toho, aby přemýšlel, jak mu dluh splatit, rozhodl se jej spolu se svými kumpány zabít. Odcestoval do vesnice *Xizhuang*, kde se domluvil s místní gentry, zformoval bandu čítající cca 500 *Hanů* a vyrazil směrem k dolu *Talang*. Místní magistrát dostal o událostech zprávu a snažil se požádat o pomoc armádu. Té se mu ale nikdy nedostalo. Mezitím, co tlupy *xizhuangské* trestné výpravy začaly proudit do *Talangu*, místní *Huiští* a *Hanští* horníci uzavřeli rychlou dohodu. Rozhodli se v případě útoku²⁰ své doly bránit.

V říjnu 1850 byl v oblasti zavražděn *Hui* vysokého postavení. Místní *Hanové* zjistili, že nejsou cílem útoku *xizhuangských* agresorů, a rozhodli se otočit se k *Huiům* zády. Během několika dnů bylo zabito kolem 100 muslimů²¹.

V následujících pěti letech zavládla v provincii anarchie. Centrální *qingská* vláda se soustředila na právě začínající *taipingské* povstání a situaci v *Yunnanu* značně podcenila. Útoky na doly v podání organizovaných tlup *Hanů* se opakovaly a za oběť jim padlo tisíce *Huiů*. V této fázi byl konflikt v *Yunnanu* čistě etnický - *Hanové* se snažily muslimů nadobro zbavit. Ostatních nečínských národů, jejichž příslušníci

¹⁹ Atwill 2005: 84.

²⁰ Atwill 2005: 85.

²¹ Atwill 2005: 85.

většinou také pracovali v dolech po boku *Huiů*, si nevšimli²².

Vše vyvrcholilo 19. května 1856 třídním masakrem *Huiů* v hlavním městě provincie *Kunmingu*. Na jeho konci bylo v ulicích více než 8000 mrtvých. Jejich vůdcům už došla trpělivost s *qingskou* vládou, která v podstatě podporovala tyto útoky tím, že se je snažila přehlížet. Několik týdnů po *kunmingském* masakru vypukly první nepokoje organizované muslimy, které se během několika měsíců přenesly do celé provincie. *Huiové* překvapili *qingskou* armádu svou dobrou organizací a jasnou taktikou. *Huiští* velitelé ve všech částech *Yunnanu* praktikovali podobnou strategii, i když jednotlivá povstání měla odlišný charakter. Kladli důraz na svou islámskou víru, na spojení s ostatními nečínskými národy v oblasti a bránili svá klíčová teritoria²³.

Yunnan byl rozdělen do tří částí - východní, západní a jižní²⁴. Povstání v těchto oblastech začínala živelně a v prvních měsících neměla žádné vůdce. Ti se v jednotlivých regionech vyprofilovali až později.

V západním *Yunnanu* bylo klíčovým sídlem město *Dali* 大理, dříve hlavní město dynastie *Nanzhao* a *Dalijského* království. Po těžkých bojích, ve kterých padly desítky tisíc vojáků na obou stranách, jej získali *Huiové*. Po tomto úspěchu nastal čas zvolit vůdce²⁵. Stal se jím *Du Wenxiu* 杜文秀, který zdůraznil důležitost budoucích nevojenských akcí. „Pokud chcete dosáhnout velkých věcí, je mnohem těžší získat si lidské srdce a mysl, než vojensky obsadit město“²⁶. *Du Wenxiu* byl nejvzdělanější a nejcharizmatičtější z muslimských vůdců. Byl to on, kdo v roce 1856 založil „sultanát“ *Pingnanguo* a v *Dali* ustavil jeho centrální vládu. Proto se čínská historiografie věnuje hlavně jemu. Jeho vládě se podrobněji věnuji i já,

²² Atwill 2005: 87.

²³ Atwill 2005: 100.

²⁴ Atwill 2005: 100.

²⁵ Do této chvíle bylo povstání bez centrálního řízení.

²⁶ Atwill 2005: 103.

především v následující kapitole. Ale i vůdcové dalších dvou částí *Yunnanu* byli důležití pro další vývoj událostí.

V jižní části byly nejznámějšími osobnostmi *Ma Dexin* 马德新, nejdůležitější muslimský duchovní v jihozápadní Číně, a *Ma Rulong* 马如龙, jehož bratr byl mezi oběťmi vzrůstajícího násilí v první polovině 50. let. Armáda pod velením *Ma Rulonga*, čítající několik desítek tisíc *Huiů* a příslušníků nečínských etnik²⁷, se v létě 1857 dostala na dohled ke *Kunmingu*. Po celý jeden rok plenila okolní vesnice²⁸ a dostala pod tlak místní správce. Ten hlavní se jmenoval *Hengchun* 恆春 a od začátku konfliktu se snažil nalézt mírovou cestu. Pod tíhou událostí nakonec spolu se svou manželkou spáchal sebevraždu. Padla tak poslední šance na mírové vyřešení konfliktu. *Ma Dexin* byl respektovaným duchovním všech tří částí *Yunnanu*, *Ma Rulong* byl ambiciózní vůdce. Na žádost *Ma Dexina* pomohl udržet *Du Wenxiuovi Dali*, na které měla spadeno císařská armáda, ovšem posléze odmítl post v *dalijské vládě*²⁹. Tento čin naznačil jeho ambice, které s každým nově dobytým městem rostly. V roce 1862 se rozhodl přistoupit na podmínky *qingské vlády* výměnou za získání vojenské hodnosti a sídla v *Kunmingu*. Nejspíš si zpočátku myslel, že se tímto manévrem ustaví jako třetí síla v regionu (*qingská vláda* - *Ma Rulong* - zbytek muslimů), nicméně brzy zjistil, že se mu to nepodaří. Nakonec měl rozepři i s *Ma Dexinem*, kterého obvinil z kolaborace s *Du Wenxiuem* a uložil mu domácí vězení³⁰. Veškerá tato snaha nejspíše pramenila z *Ma Rulongova* pocitu, že není patřičně doceněn za své vojenské úspěchy v jižní části provincie. *Qingští* naopak spatřovali naději, že budou moci uplatnit politiku „*yi hui zhi hui*“ 以回制回, čili „pomocí *Huiů* řídit *Huie*“³¹. Tuto politiku se snažil

²⁷ Nečínská etnika jako *Yi*, *Miao* 苗族, *Zhuang* 壮族, *Dai* 傣族 a další se velmi ochotně připojila k *Huiům*, které považovala za mnohem menší zlo z dvou dostupných alternativ (*Qingové* - *Huiové*). Účast nečínských etnik v povstání byla klíčová.

²⁸ To vedlo k hladomorům, protože městské brány byly zavřeny a do města nebyly dodávány zásoby.

²⁹ Atwill 2005: 120.

³⁰ Atwill 2005: 130.

³¹ Obdobně se před stovkami let uplatňovala politika „*yi yi zhi yi*“ 以夷制夷 vůči barbarům.

uplatňovat hlavně proti povstalcům z východní části *Yunnanu*, čímž se chtěl zavděčit centrální *qingské* vládě, která jej dosadila do úřadu. Časem jeho vliv slábnul a přestože byl v prvních letech povstání pro *qingský* dvůr hlavní postavou povstání, v první polovině 60. let se pozornost více zaměřila na *Du Wenxiua*.

Ve východní části *Yunnanu* se na počátku povstání odehrávaly nejkrvavější boje. Není divu, v oblasti se nacházely nejbohatší doly³². Zpočátku místní bojůvky postrádaly centrální velení, a tak poměrně malé skupinky povstalců neustále čelily přesile *qingských* jednotek. Nicméně vytrvaly a v létě 1857 z nich vzešli dva vůdcové - *Ma Rong* 马荣 a *Ma Liansheng* 马联陞. Hlavně druhý jmenovaný dosáhl značných úspěchů. Později pod jeho armádou sloužil i *Ma Rong*. Rozdíl oproti ostatním oblastem tkvěl v tom, že východním povstalcům se nikdy nepodařilo vybudovat pevnou základnu, jakou bylo např. město *Dali*. Východ byl narozdíl od jihu zcela loajální vůči *Du Wenxiuovi*, což dokládá incident z 4. března 1863, kdy *Ma Rong* zavraždil *Pan Dua* 潘铎, *qingského* guvernéra oblastí *Yunnan* a *Guizhou* 贵州, který „spolupracoval“ s *Ma Rulongem*. Ten jej posléze nechal zajmout a popravit, čímž prokázal ještě větší loajalitu *qingskému* dvoru.

Přes všechny snahy nikdy nedošlo k dohodě všech tří vůdců jednotlivých oblastí. Bylo otázkou času, kdy se jedna z oblastí ujme vůdčí role.

6. Založení sultanátu, jeho vzestup a vrchol moci

Právě *Du Wenxiu* byl nejvhodnějším kandidátem na vůdcovství. Předurčovala jej k tomu jeho vysoká inteligence a hlavně - uvažoval daleko za hranice povstání. Překonal počáteční problémy, které mu působili především *qingští*

³² Atwill 2005: 110.

vojáci, a v roce 1861 stabilizoval moc nad celým západním *Yunnanem*³³.

Du Wenxiu přejal administrativní strukturu vlády od *Qingů*. *Yunnan* byl rozdělen na prefektury a okresy. Podle dostupných dokumentů byl sultanát³⁴ vojenským režimem³⁵ a *Du Wenxiu* za celou dobu existence jeho jediným vládcem. Přijal několik titulů. Kromě „Sultan Suleiman“ to byl čínský titul *zongtong bingma dayuanshuai* 总统兵马大元帅, čili „Generalissimo“. Tento titul byl (překvapivě) paralelní s jeho islámskou verzí *Qa'id jami al-muslimin*, čili „Vůdce všech muslimů“.

Du se snažil zohlednit etnickou diverzitu *Yunnanu* i v sestavování vlády, což bylo klíčovým krokem ke stabilitě. Do úřadů byli dosazeni zástupci jednotlivých národnostních menšin. V roce 1863 *Duovi* vojáci navštívili svébytný okres *Xishuangbanna* 西双版纳 v jižním *Yunnanu* a přesvědčili tamní vůdce, aby se přidali na stranu sultanátu. Režim si postupně získal popularitu i v sousední provincii *Guizhou*. Existují doklady o spojení *Huiů* s národnostní menšinou *Miao*, která v polovině 19. století rovněž vyvolala povstání³⁶. *Duovi* se tak podařila podobná věc, jako o víc než tisíc let dříve vládcům dynastie *Nanzhao*. Sjednotil spoustu vzájemně odlišných národů v jeden celek a vytvořil multietnický stát. *Qingský* dvůr ve svých dokumentech konstatoval, že se *Duovi* podařilo „svést barbary“³⁷.

Jelikož byl stát *Pingnanguo* sultanátem, jeho upřednostňovaným náboženstvím se stal islám. V „mezinárodním“ styku bylo používáno arabské písmo. Přes to všechno nenechal *Du Wenxiu* svou víru přerůst přes multietnický - a vůči ostatním kulturám - vysoce tolerantní charakter své vlády³⁸.

³³ Atwill 2005: 141.

³⁴ Fakt, že se skutečně jednalo o sultanát, je lehkou ověřitelný z dochovaných pečeti.

³⁵ Atwill 2005: 142.

³⁶ Atwill 2005: 144.

³⁷ Atwill 2005: 145.

³⁸ Atwill 2005: 147.

Pro rozvoj ekonomiky byl klíčový karavanní obchod, který během povstání takřka přestal existovat. *Du* jej od počátku 60. let znovu obnovil a obchodníkům zaručoval na svém území ochranu. Situace v sultanátu se tak pro obchodníky stala mnohem bezpečnější, než za *qingské* nadvlády. *Du* také založil obchodní společnost v Barmě, aby oživil příhraniční obchod. Důležitá byla též obnova těžby soli.

Poté, co se *Ma Rulong* přidal na stranu *Qingů*, byl *Du Wenxiu* nucen přehodnotit svou politiku. *Qingská* vláda doufala v úspěšnou implementaci již zmiňované politiky „pomocí *Huiů* řídit *Huie*“. Tato politika ovšem *Ma Rulongovi* uškodila. Odvracela se od něj přízeň muslimů, tím pádem ztrácel i na své užitečnosti u *qingského* dvora.

Po zavraždění *Pan Dua* vyslal *Ma* první diplomatickou misi do *Pingnanguo*. Cílem bylo přesvědčit *Dua*, aby se podřídil *qingské* vládě. První jednání se neslo v chaotickém duchu, kdy se jedna strana snažila přesvědčit druhou o své pravdě a vice versa. Téměř na ničem se nedohodli a druhý den měla mise odjet. V noci ovšem *Dali* zasáhlo silné zemětřesení, což si *Du* vyložil jako hněv Nebes, zpanikařil a hned druhý den podepsal se zástupci *Ma Rulonga* dokumenty, které ustavovaly jeho podřízenost *Kunmingu*. Tohoto rozhodnutí začal téměř okamžitě litovat. Poslal vzkaz *Ma Rulongovi*, že tyto dokumenty platí pouze v případě, kdy *Ma* přijme místo v *dalijské* vládě. *Du* samozřejmě věděl, že *Ma* nikdy místo nepřijme. Jednání tak uvázla na mrtvém bodě³⁹. Následoval neúspěšný pokus o atentát na *Dua*. Posledním pokusem o vyjednávání byla *Ma Dexinova* návštěva v *Dali*. V rozhovoru s *Duem Ma* zdůraznil, že bude-li pokračovat v povstání, dojde k tomu, že *Huiové* budou zabíjet *Huie*. Upozornil *Dua*, že *taipingské* povstání bude brzy potlačeno a hned potom *qingský* dvůr věnuje veškeré úsilí snaze rozbít sultanát. *Du* ovšem veškeré jeho návrhy a stanoviska odmítnul, a tak se *Ma Dexin* vrátil do *Kunmingu* s nepořízenou.

³⁹ Atwill 2005: 153.

Yunnanští Huiové, kteří na začátku povstání táhli za jeden provaz, se tak začali dělit na dvě skupiny, což dával *Du* za vinu *Ma Rulongovi*. Tímto byla vyvrácena domněnka *qingské* vlády, že *Huiové* jsou jednolitým celkem.

V začínající druhé polovině 60. let bylo jasné, že se *taipingské* povstání chýlí ke konci. *Du Wenxiu* si uvědomoval, že budoucnost *Pingnanguo* záleží na vývoji situace v celé Číně. Věděl, že už nemůže být „zalezlý“ v západním *Yunnanu* a nechat ostatní (především *Ma Rulonga*), aby řídili jeho osud. Bylo načase se s nimi utkat. K tomu došlo na jaře 1867, kdy *Duova* armáda, čítající několik desítek tisíc vojáků, pokořila drtivým úderem nejen *qingská* vojska, ale i jejich „kolaboranty“ v okolí *Kunmingu*, který tak naprosto odřízla od zásobování. O rok později *Dalijský* sultanát kontroloval téměř celý *Yunnan*. Rok 1868 byl špičkou ledovce vlády *Pingnanguo*. Britské a francouzské expedice, které v této době procházeli oblastí, zanechaly svědectví „o silném a vyspělém státním útvaru na vrcholu své moci“⁴⁰.

7. Ústup ze slávy a následný úpadek

Vzrůstající vliv Evropanů v jihovýchodní Asii přivedl do sultanátu dvě expedice - britskou a francouzskou. *Du Wenxiu* dobře věděl, že Evropa by mohla být velmi silným spojencem pro *Qingy*. K Francouzům neměl důvěru⁴¹ a jejich chladné přijetí a následné vykázání za hranice sultanátu položilo základ domněnkám, že *Du* je vůči Evropě lhostejný. Zcela opačně se choval k Britům, se kterými v budoucnosti udržoval diplomatické styky.

Na přelomu let 60. a 70. let *Dalijský* sultanát začal v soubojích s *qingskou* vládou ztrácet dech. *Cen Yuying* 岑毓英, velmi schopný velitel ostřílený v bojích s povstalcí v

⁴⁰ Atwill 2005: 165.

⁴¹ Chovali se arogantně, vstoupili na jeho území bez povolení atd.

Guizhou, narušil obklíčení *Kunmingu* a v průběhu dalších let systematicky „čistil“ oblasti jižního, východního a nakonec západního *Yunnanu* od rebelů. Velkou roli sehrálo poražení *taipingského* povstání a *Ma Dexinovo* proroctví se skutečně vyplnilo. Do *Yunnanu* začalo proudit mnohem více finančních prostředků a zkušených vojáků. Byli vybaveni evropskými puškami a kanóny a zdaleka nepůsobili tak bezradně, jako v předchozích letech. Údajně *qingským* jednotkám pomáhali i francouzští vojenští experti, ale tyto informace nejsou stoprocentně doložené⁴².

Cen byl schopným vyjednavatelem a i jemu bylo jasné, že pro úspěch v *Yunnanu* potřebuje přetáhnout místní obyvatele na svou stranu. To se mu nakonec částečně povedlo. Nabídl jim mírové řešení a místní obyvatelé, vyčerpaní z patnácti let plných bojů a nejistot, ho přijali.

Na počátku 70. let dobyl *Cen* většinu území *Dalijského* sultanátu a v roce 1872 stanul spolu s armádou před sídlem *Du Wenxiua*. Ten v zoufalství požádal své jediné spojence na západě - Brity - o pomoc. Dokonce vyslal do Anglie prince *Hassana*, svého adoptivního syna, s dopisem pro královnu *Viktorii*. Byl sice vlídně přijat, ale pomoc mu byla odepřena.

Huiové se nevzdali bez boje. *Cenovi* a jeho podřízeným trvalo téměř půl roku, než dobyli *Dali*. Vpředvečer kapitulace *Du Wenxiu* uznal svou porážku a rozhodl se vydat *qingským* vojskům, aby ušetřil civilisty. Ráno se oblékl do svých ceremonálních šatů a nasedl na vůz. Jeho věrní se s ním emotivně rozloučili, on pozřel smrtelnou dávku opia a vydal se vstříc *qingskému* táboru. Když dorazil k táboru, byl již na pokraji smrti. Stačil ještě poprosit velitele místní armády, aby ušetřil obyvatele *Dali*. Zemřel ještě dříve, než byl vydán *Cenovi*. Místní velitel, který lačnil po pomstě, mu dal useknout hlavu⁴³.

⁴² Atwill 2005: 180.

⁴³ Atwill 2005: 183.

Cen poté vyhlásil v Dali „3 dny klidu“. Dokonce přislíbil milost těm, kteří si „oholí hlavu a odevzdají zbraně“⁴⁴. Po třech dnech pozval Cen vrchní generály *Duova* režimu na banket. Jen co se usadili ke stolu, nechal jim všem setnout hlavu. Následující den začal nevídaný masakr. Nikdo nebyl ušetřen. Od velení zněl rozkaz: „každému *Huiovi* useknout uši a vystavit je v generálově stanu“. Na konci masakru páry víc než deseti tisíc uší naplnily 24 obrovských košů a spolu s hlavou *Du Wenxiua* byly odeslány do Pekingu jako důkaz drtivého vítězství *qingských* vojsk⁴⁵. Tisíce lidí utonuly v místním jezeru *Erhai* 洱海, když se snažili utéci před peklem, které rozpoutali *qingští* vojáci.

Poslední skupinky povstalců byly rozdraceny na jaře 1874 a povstání vedené muslimy bylo definitivně u konce.

⁴⁴ Atwill 2005: 183.

⁴⁵ Atwill 2005: 183.

8. Shrnutí a závěr

Události 40. až 70. let 19. století zásadně poznamenaly čínský jihozápad. Akce povstaleckých a císařských armád měly nedozírný vliv na *yunnanskou* společnost. Některé zdroje uvádějí, že provincie ztratila přes polovinu svých původních obyvatel. Buď zemřeli v bojích, nebo na následky různých epidemií anebo emigrovali do Barmy a dalších států jihovýchodní Asie. Obchod v příhraničních městech se už nikdy nevrátil do starých kolejí, spousta obchodních cest byla zpřetrhána. Povstání vedené muslimy a následné utvoření *Pingnanguo* orámovalo původní vizi *Yunnanu*. Vizi multikulturního útvaru se silnými obchodními a kulturními vazbami k jihovýchodní Asii⁴⁶. Po porážce povstání naopak následovalo těsné připojení a orientace směrem k čínské říši, které ve své podstatě trvá dodnes.

Situace *yunnanských Huiů* po povstání zůstala prakticky stejná, jako před jeho vypuknutím. Neustálá diskriminace, posměšky a násilnosti, vedené vůči této skupině, byly a dodnes jsou na denním pořádku.

Je zajímavé sledovat paralely dynastie *Nanzhao* a *Pingnanguo*. Oba státní útvary od sebe dělí přes tisíc let, ale mechanismy, pomocí kterých vznikly, jsou prakticky totožné. Nejdůležitějším nástrojem byla redistribuce moci mezi lokální kmenové vůdce. I dnes vládne v *Yunnanu* poměrně křehký mír a není vyloučeno, že se v budoucnu dočkáme dalších nepokojů.

⁴⁶ Giersch 2006: 217-220.

4. Bibliografie

Atwill, David G. (2005). *The Chinese Sultanate - Islam, Ethnicity and the Panthay Rebellion in Southwest China, 1856-1873*. Stanford: Stanford University Press.

Giersch, Charles Patterson. (2006). *Asian Borderlands - The Transformation of Qing China's Yunnan Frontier*. Cambridge; Massachusetts; London: Harvard University Press.

Twitchett, Denis Crispin, Fairbank, John King (eds.) (1986). *The Cambridge History of China: Volume 10 - Late Ch'ing 1800-1911*. Taipei: Caves Books.